

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára 2 k. 40 f. (1 frt 20 kr.) Egy szám ára 24 fillér (12 kr.)
Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek. Minden pénz
Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A halhatatlanság.

Barátaim! A halhatatlanság egy dicső tan és nemcsak szemlélődés és gyönyörködtetés végett adatott nekünk. Gyönyörei úgy valósíthatók meg, ha küzdünk magunkkal és törekedünk magasabb erényekre s kegyességre. Hogy Krisztussal ott fenn egyesülhessünk, egyesülnünk kell vele már itt lélekben, a kísértetek legyőzésében, a szeretetben és jócselekvésben. A halhatatlanságnak itt kell kezdődni, a magot már itt kell elvetni, hogy az örökkévalóságban gyümölcsöt teremjen.

Channing Ellery Vilmos.

A nemzeti eszmény.

— Elmondva márczius 15-én Kolozsvár város nemzeti ünnepén. —

Az eszmék erősbek a rosz anyagnál.
Ezt ledöntheti erőszak, az örökre élni fog.
S fejlődni látom szent eszméimet,
tisztulva mindig, méltóságosan, míg,
lassan bár, betöltik a világot.

M a d á c h.

Eszményért hevül az ifju kebel.

Eszményért harczol a vitéz karja.

Eszményről ábrándoz a gyöngé kis lány.

Eszményt rajzolgat böles államférfi.

Eszmény az Isten, eszmény a haza, eszmény az élet.

A ki eszmény nélkül él, nem ember.

S gyáva az, a ki eszményéért életét is föláldozni nem kész.

Mi az, mi szárnyat növel, hogy fölszálljunk az égig?

Mi az, mi dalt fakaszt a szívből s bűvös hangokkal tölti be a léget? *az eszmény.*

Ez a nap, a melyen háromszinü zászló lobog a tavaszi fuvallomban; ez a nap, a melyen hazafi lelkesedés pirja ég az arczokon: *március 15-ike egy eszmény.*

Eszménye a *polgárjognak, a szabad hazának, a nemzeti egységnek.*

*

Ezelőtt 53 évvel! Milyen hosszú idő! Ezelőtt 53 évvel egyszerre, varázslatszerűleg megjelent e haza földjén a nemzeti eszmény. Bájával elkábitotta, mámorba ringatta a magyar haza ifjuságát. Minden gyermekét.

A költő kezében megpendült a lant, ajkán megzendült a dal, kezében szerzegett a toll Szent izgalomba hozott minden csepp vért a független, szabad és önálló magyar nemzet eszménye.

Nem alélt kábultság, nem pillanatnyi izgalom, hanem öntudatos elszántság és munkára kész energia lépett a magyar nemzet ereibe mindenütt egyszerre. E nemzet soha sem volt érettebb, sem egységesebb, mint a márciusi napok alatt és az első alkotmány idejében 1848-ban. Egyszerre annyi eszmét hozott fölsziure, annyit iktatott törvénybe, hogy félszáz esztendő nem volt elégséges megvalósításukra.

A márciusi alkotások közül fenkölt lélekre mutat a jobbagység eltörlése, önfeláldozás volt a közteherviselés kimondása, középeurópai létjogosultságot biztosított a sajtószabadság. Mindenik nagy, nemes és dicső, de a nemzet jövője érdekében mindeniknél többet jelentett: a *nemzeti önértet fölébredése*; a halottaiból visszajött *önbizalom*. Én ezt tartom a márciusi napok legnagyobb vívmányának.

A nemzeti önértet fölébredésével Magyarország egyszerre kiemelkedett a geográfiai fogalom alantós köréből.

Magyarország! Ez a szép, ez a dicső név egyszerre bűvös, bájos lesz, mint szerelmes ifjunak szerelmesének neve, mihelyt először nyilvánosan kimerte mondani.

Eddig az értéke semmi volt, mert még a magyar is, félelemből vagy gyáva hűségéből, csak tartománynak, csak függeléknek nézte, melynek értékét saját határán kívül szabták meg.

Most Magyarország fölfedezte, hogy neki is van szive saját kebelében, a mely dobog, a mely él, örvendez és sir a szerint, a mint napja jó, vagy gonosz. Nézzétek mivé nőtt azóta az a sziv, ott a szőke Duna mentén. Mily hódító, mily bájos országunk szive Budapest!

Szeretem s talán imádom is az ártatlan kis csecsemőt anyja kebelén, de midőn meglátom, hogy fönnállva, támasz nélkül végig megy kis szobáján, örömköny jó szemembe és magasra fölemelem a kis embert, hadd lássa a világot, melybe beindult; és midőn, azzal a sokat mondó irással igazolja, hogy ő érett már, megrázom jobb kezét s jelszavul adom: *előre fu*; de szivemet büszkeség, lelkemet hálaérzet fogja el, midőn a munka terén, saját erejéből, fölmutatja az első sikert. Ez az övé! Ez a *férfi*, a ki már megállja helyét, megvédi becsületét és a hazáját is.

Magyarország 1848-ban öntudatos férfi korba lépett, Azért tartom én ezt a legnagyobb vívmánynak, mert a többi mind bekövetkezett volna, akkor is, ha ez az ország nem lett volna magyar. A sajtószabadság, jogegyenlőség megszületett másutt is, mert mindenik az idő méhében volt, de ránk nézve csak úgy lett értékük, hogy abban a törzsben indították meg a vérkeringést, a melyet honalapító Árpád ültetett ide. A nemzet vére keringeni kezdett, szeme fölnyílt, agya gondolkozott és meglátta az iszonyu valót: ha még sokáig így tart, bekövetkezett volna a szörnyű halál.

*

Mi történt azóta 53 év alatt? Sok minden, a mit a krónikás följegyzett és nem tudott följegyezni; a mit a történelem írója elmondott és nem tud elmondani.

Azóta volt Világos, volt Arad, volt börtön és kiegyezés!

Azóta bevégződött a XIX. évszáz, azóta ezeréves multat ünnepelt a magyar; azóta díszes házat épített magának, szép Duna tükrebe, az alkotmányos magyar nemzet; azóta 10 szobrot rendelt meg a legalkotmányosabb király, a magyar haza 10

ösének, hősének; és azóta már 28 márczius 15-én harsogott föl erről a helyről Petőfi láng lelkének gyújtó szikrája: Talpra magyar hi a haza!

Meghajlok ez emlékek előtt, hálával áldozok a kegyelet oltárán, de minden alkotás fölébe helyezem *ezt a napot*, a melyen a nemzeti élet tavasza uj bimbókat fakaszt és biztosítja az örökkévalóságot.

Én dicsőítem márczius 15-ét.

*

Az eddigi ünnepélyek első helyen az egyének kultussának voltak szentelve. Közöttünk, velünk éltek azok a hősök, kik véreket ontották a hazáért. Ajkukról hallottuk a nagy idők regéit, szemünkkel láttuk a csonkitott kart.

De a sorok már gyérülnek, az utolsók vivják a csatát az élet harci téerein, s azután bevonulnak a szellemek országába, nekünk pedig megmarad az eszmény.

Megmarad, de vajjon abban a fönséges dicsőségben, abban a bájban és vonzó szépségben-e, a milyennek született 1848. márciusán.

Aggódva nézek körül m. t. ünneplő gyülekezet, mert félek, hogy a költőnek igaza van: a béke vészesebb.

Aggódva hallgatom az utcákról, a műhelyekből, sőt még a csöndes mezőkről is messze hallszó lármát, zajt, panaszt, elégedetlenséget és tomboló harci zajt. Aggódva tépelődök magamban, mert a Kárpátok magas tetői alatt üres házak, néma utcák tátonganak és mert a költő szavait sokan így olvassák: a nagy világon e kívül keress számodra helyt. Aggódva vizsgálom, hogy nem lett-e szűkebb a Kárpátoktól le az Adriáig; nem apadott-e ki a kanyargó Tiszából a hal; nem lett-e meddő az eddig arany kalással ékes rónaság; nem bújdosott-e el az erdő vadserege; nem száradott-e ki a hegy minden fája, hogy itt már sok magyar nem lel hazájára?

Aggódva nézek körül és iszonyodva látom, hogy ezernyi ezer erős karu ember kenyéréért kiáltoz, s amott meg a gazda panaszra fakad, hogy pénziért sem talál becsületes munkát.

Mily iszonyu zavar. Mily fölfordult világ!

Dicső magyar népem, hát hol van az eszmény, hát hol a vitézség, hová törpült el az ős magyar büszkeség?

Istenem, ez szörnyü, hiszen 1848-ban szabad lett a magyar, s mégis szolgálta volna, s szolgánál is alsóbb: koldus, tehetetlen?

Nem füzöm tovább e kérdéseket, nem rajzolom közállapotaink szomorú tüneteit e helyen, mert nekünk itt e nap emlékéért megszentelő gondolatokat kell emlegetnünk.

Külömben is nem volnánk igazságosak, ha tagadnók, hogy 53 év alatt sokat leküzdöttünk, sokat kivívtunk, sokat építettünk és haladtunk.

Haladásunkért nagy árt kellett fizetnünk és egyuttal rá kellett jönnünk számtalan olyan bajra is, a melynek orvoslására nem volt időnk. A tanuló ifjuval megszokott történni igen könnyen, hogy szeme elgyöngül, gerince ferde lesz, arca halovány, mert igen sokat dolgozott és mert nevelése nem volt eléggé okszerű. Mai iskoláinkban már eljutottunk oda, hogy az agy tömése nem egyedüli cél, hanem a testnek minden része gondos figyelemben részesül, hogy ép test és ép lélek kerüljön ki az iskolából.

Mi a társadalom, ha nem iskola, a melyben a legnagyobb tanszabadság uralkodik, mert mindenki lehet önmagának mestere. Ezt tartom én haladásunk és nemzeti eszményünk megvalósítása legfőbb biztosítékának.

Az 1848. évi intézmények a magyar nemzetet egy egység és társadalomnak tekintették, s midőn mindenkinek egyenlő jogot adtak, fölnyitották a szabadverseny zsilipjeit, melyeken sem a születés, sem a vagyon, sem a természeti erő túlsulya ne juttasson senkit előnyhöz, hanem csakis az egyéni tehetség, szorgalom és kitartás. Ebben nyilvánult meg az egyéni jogok teljes méltatása

A társadalomnak az államszervezet, hivatásánál fogva nemcsak védelmet, jogszolgáltatást, hanem segítséget is kellett hogy nyújtson. Az állam, mint a nemzet egységesített ereje, részint bölcs előrelátással, részint kísérletképpen, segítségére jött a társadalom egyes rétegeinek és intézményeinek. Ennek tulajdonítsuk-e, vagy a korszellemnek, vagy az erkölcsi erő és bá-

torság elemi megcsappanásának: az eredmény nem kielégítő. Elégedetlenség, szegénység, anyagi és erkölcsi bukás napirenden vannak, a boldogság mintha elveszett volna, az emberbecsülés mintha nem volna kötelesség; a hitet mintha mesterségesen kellene élesztgetni. Szolgaság ez és nem szabadság, a mely uj március 15-ikére vár.

Ujra? Nem! Erre várt a mely megjött ma, a melyen ünnepet ülünk itt, a melylyel megnyitunk egy uj százévet.

Ma kell hogy kiadjuk az uj jelszót, ma kell hogy megtegyük a szent fogadást, hogy hazánk Istenén kívül nem fogunk imádni mást. Imádásunk tárgya legyen a nemzeti eszmény a vallásban, a művészetben, a munkában, a nevelésben, a beszédben és a viseletben is.

A magyarnak épen úgy meg volt faji fölfogása az égiek-ről, mint a földiekről. Senki el nem vitathatja tőle a természetes józanságot, a tiszta értelmet és a hitet. A magyar bízott a szó szentségében akkor is, a mikor imádkozott, akkor is, a mikor fogadást tett. Épen így bízott Istene szavában és ígérésében. Soha egy percig sem kételkedett hogy „él még a magyarok Istene, hazánkat átölelve tartja gondosan atyai keze.”

Minden faj engedhet faji jellegéből, mert a latin, a germán, meg a szláv is több, kevesebb árnyalattal, de mindenütt talál rokonára, csak a magyar áll mindenütt egyedül. A magyar hazá nemcsak egy nemzet hazája, hanem mindenkinek egyaránt hazá, a ki itt született, a ki levegőjét szívja, kenyerét eszi. Az édes anya nem öleli melegebben gyermekét, mint e hazá, de mégis vajjon mikor fog bekövetkezni, hogy román, szász, tót vagy horvát álljon őrt a magyar hazá szabadsághőse Kossuth sirjánál, mint a Washingtonénál ott áll a néger?

A szabadság földjében gyökeret ver a büszke tölgy, a szelid ibolya és a sziklarózsa is. Melyik nem ád készséggel egy ágat törzséből határszéli oszlopnak, levelet galyáról a vítéz homlokára koszorunak, virágot tövéről a leány kebelére dísznek? Vagy melyik válogatja szép-e a kérő, magyar-e a nyelve, vagy idegen?

Az őszinte, becsületos és munkás polgár csak szeretni tudja a hazát, még ha beteg, ha szenvedő is az-

Az igazi magyar ember őszinte odaadással dolgozik még a szenvedések és nélkülözések között is. A hűséges polgár nem emel panaszt a haza ellen, még ha áldozatot is kell tennie, nem rágalmaz, mert félti a saját becsületét, mely a haza becsülete; nem áll utjába a haladásnak, hanem magát megtagadva terjeszti a tudást, a világosságot és a boldogságot.

Az igazi magyar polgár tiszta szivből, hévvel teljesíti minden kötelességét, mert tudja, hogy a milyen ő, a milyen háznépe, a milyen szomszédja és minden más ember, olyan a haza

A föld kerekiségén egyetlen népben sincs több józanság, több őserő, mint a magyarban. Egy sem tudja jobban kormányozni magát, habár szilaj természete sokszor kicsapongó, mert alkotmányát ő teremtette, ő pecsételte meg saját vérével.

No hát akkor a magyar ember, ha úgy akar, lehet önálló, független, szabad és boldog az új viszonyok között is. Lesz-e polgártársak itt kérдем e szent napon?

Mondjuk egy szivvel, lélekkel: igen!

Önálló, független, szabad és boldog lesz a magyar, mert itt minden ifjunak eszménye lesz a lánglelkű költő Petőfi; minden államférfiúnak eszménye a nemzetgazdász és akadémiát teremtő Széchenyi, minden hazafinak eszménye a csodás ajaku Kossuth és az egész haza népének eszménye egy virágzó, egy boldog és független Magyarország.

Ugy van polgártársaim:

Él magyar, áll Buda még

A múlt csak példa legyen most.

Égve honért bizton

Nézzen előre szemünk!

Boros György.

„Dávid Ferencz Egylet“.

A *nem unitáriusok számára*, kik a hozzánk való rokonságnál, barátság nál fogva, jóindulatból, itt-ott bizony csak udvariasságból irták be nevüket, 2 koronájukat a most megalakult budapesti fiók-egylet ivére — irom e néhány sort

Az ujságokból, valamint a gyűjtőívből is értesülhetett mindenki az egylet nevérol, „jó és nemes“ céljáról; de hát

hány és hány egylet alakult már ezen a földön és Isten tudja hány fog napvilágot látni „jó és nemes“ céllal! „Irjuk alá, gondolták, magukban mosolyogva, az általunk felszólítottak. „Nekünk nem árt, nekik pedig jól esik“ és azután napi rendre tértek.

Ezek számára írom én e sorokat. Meglehet, hogy egyik-másik, ismerőseink közül, még emlékezik is homályosan arra, hogy ki is volt tulajdonképen Dávid Ferencz. Mert melyik embernek ne magyarázta volna tanuló korában egyháztörténelme, hogy volt a reformáció korában egy „tulzó“ párt, mely még a protestánsoknak dogmáit sem hagyta helyben; még a szentháromság tanát, eredendő bünt, váltságtant és egyéb „igazságokat“ eltörölni kívánt e föld színéről és ezekhez pártolt a többek között egy „ingatag“ hitű katolikus plébános, miután végig próbálta már az akkor alakuló Luther és Calvin egyházakat. De még a szentháromság tagadóknál sem volt maradása, még ezekkel is ellenkezésbe jött s nem akarván a Krisztus iránti babonás imádást elfogadni, merészen hirdette az egyetlen *egy* Istent; és szilárdan ragaszkodva meggyőződéséhez, a börtönben halt meg 1579-ben. Ez volt Dávid Ferencz!

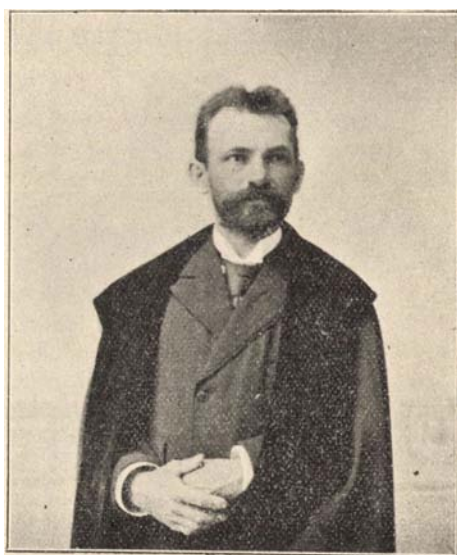
És az unitáriusok ráfelelik: ugy van, ez volt Dávid Ferencz. Ez volt az a valódi *keresztény*, ki mesterének: Jézusnak tanácsát megfogadva: „mindeneket megpróbált“, hogy a mi „jó“, azt megtarthassa; ez volt az a valódi *reformátor*, ki nem állott meg *fél* uton, hanem *fokról-fokra* emelkedett és keresve az igazságot, valóban képviselte a *protestáns szellemet*; és ez volt az a valóságos *ember*, a ki akadályt nem ismerve, hátra nem tekintve, csak az isteni törvényt: lelkiismeretének szavát követve, tört előre, mindig csak előre! Ez volt a börtönben elhalt Dávid Ferenc.

Sok idő mult el már azóta és ki is törődnék sokat egy ilyen régi tragoediával, mikor még a történelem is alig emlékezik meg róla... Csak egy kis felekezet, egy kis egyház, *jól megjegyezve magának a jelszót*, lerázva magáról a hagyományokat, dogmákat, elöitéleteket, nem törődve a múlt üldöztetéseivel, elfogultságával és a jelen rettenetes közönyével, *tör azóta fokról-fokra* előre!

Ez az unitarismus; ez Dávid Ferencz vallása, egyháza. És ennek az egyháznak alakult meg Budapesten az egylete.

A kinek szívében visszhangot keltett e néhány igénytelen szó, kérjük szépen érdeklődjék most alakult egyletünk, estélyeink és főkép irodalmunk iránt; mert hiszen legyen bár szentháromságot hívő az illető, vagy sem — minden körülmények között csak *egy* közös, felsőbb hatalom alatt állunk és így a cél is mindenkor csak *egy* lehet — Dávid Ferencznek jelszava: előre!

Perczelné Kozma Flóra.

Győrfi Ferenc.

1853—1901.

„Énlaki Győrfi Ferenc szentkirályi unitárius lelkész febr. 18-án d. u. fél két órakor 8 napi súlyos szenvedés után, életének 48-ik, boldog házasságának 21-ik évében meghalt!”

Hirtelen, váratlan, réménytelenül érkezett halála!

Rövid ideig tartott betegségének, a mely hülésből származott s a tüdőre végzetesen ható gégefödagadásban állott, még

hírét sem hallottuk s így már csak koporsójához érkeztünk, mely fölött könyeink a mély keserv alatt roskadozó édes övéi könyeivel összefolytak.

A veszteség súlyos, nemcsak a gyámol nélkül maradt népes családra és a szentmihályi egyházra nézve, hanem egyházkörünkre, sőt egész unitárius egyházunkra nézve is . . .

Legyenek ezen sorok is már elköltözött barátunk ily emlékének szentelve.

Györfi Ferenc Énlakán született 1853-ban Györfi János és Vas Sára földmives székely szülőktől. Elemi iskolát Martonosban tanult nagyaunyja: Vas Gergelyné Miklós Juliánna gondozása alatt. Felsőbb iskolába Égeni Sámuel akkori martonosi tanítónak biztatására vitetett, vagyis ő maga vitte Kereszturra és helyezte el ottani középiskolánkban 10 éves korában 1863-ban.

Györfi jól tanult s föltűnt fürge, pontos, rendszerető, minden szépért és jóért hevülő vidám természete. Tanítói és tanárai szerették s Marosi Gergely igazgató a megfelelő osztályokban készséggel halmozta el magán tanítványokkal. Györfi az első osztálynak osztálytanítója volt, miről némely tanítványai kedvesen emlékeznek.

Kolozsvárt a felsőbb osztályokat végezve, a papi pályát választotta. Mint theologus, házi tanítónak ment Bogátra Belényesi Zsigmond — s tovább — leghúzamosabb időre Alsó-Járába br. Kemény Ödön fiai mellé. Mindenütt igen kedvelté tudta tenni magát jó magatartásával, bátorságával, nyíltságával, vidám kedélyével, citerával és gitárral kísért bájos dallamaival, főképp pedig kitünő tanításával. A tudományok többféle nemében birt alapos képzettséggel. De különösen a *füvészetet* tanulmányozta nagy előszeretettel. Ritka szép, terjedelmes és értékes gyűjteményt rakott össze tudományos alapon. Az általánosan ismert növények számát saját fölfedezésével is gyarapította.

Br. Kemény Ödöntől Énlakára, szülőföldjére egyhangulag választatott meg lelkésznek 1879. évben, hol 1891. év tavaszáig működött ritka lelkiismeretességgel; mindig az előtte álló nemes célra nézve, az egyház és a nép javát munkálva, mint mindent megfontolni tudó, bölcs vezér; nem ingadozva még akkor sem, ha igazságossága és hajlithatatlan szilárdsága, törvényszeretete hallgatói közül mindenkinek nem tetszett is. Itt vette nőül akkori isk. tanító Bartha Zsigmond leányát: Polixénát, a ki mindenben hű segítő társa volt s a kivel 21 évi boldog házasság alatt Isten nyolcz élő gyerekekkel áldotta meg

Énlakáról 1891. év tavaszán Szentkirályra választatott meg,

ahol széleskörű tehetségének nagyobb tért nyert. Egyházaink közt tán egy sincs, a hol a lelkészre több feladat, s terhesebb munka várakoznék, mint szentmihályi egyházunkban Györfi itt is fényesen betöltötte helyét. Neki e munka nem volt terhes, hanem *könnyű és gyönyörűséges*, sőt ebben találta örömét. Többek között különösen nagy buzgalmat fejtett ki utóbbi időben egy tervezett „nagy harang“ beszerzése előkészületeiben, a melyre tetemes összeget gyűjtött házról házra kéregetvén mindenik egyházban. E kedvelt tervét nem tudta végrehajtani, de reméljük, hogy emléke ennek befejezésére is lelkesíteni fogja a szentmihályi egyházat. Az egyház érdekeit mindig szíven hordozta s szolgatársához halála óráján intézett utolsó szava is ez volt: „Rendezd a családomat s ne hagyd az egyház ügyeit!“

Minden tekintetben *ügyes, jó és példányszerű pap volt*, a templomban és az életben. Előadása ékes, szónoklata hatós, megjelenése tiszteletet gerjesztő. Szép beszédeket irt és mondott, melyeket a gyülekezet áhitattal hallgatott. „Szépészeti kívánalmak az egyházban“ Kolozsvárt tartott felolvasását a saját életében valósítani igyekezett. Író volt! Irt szép irályljal, velős tartalommal, erős logikával. Irt gyorsan és biztosan. Megirt művén ritkán talált javítani valót. És oly gyorsan is tanult. Egyik órában ha megírta művét, a másodikban megtanulta és a harmadikban elő is adhatta. És irt sokat! Beszédeiből az Unitárius Szószék sokat közölt. Önálló művei feltűnő nagy számuak s mind a korszerűség színvonalán állanak. Kár lenne fiókban maradniok Hiszem, hogy lehetne módját találni azokból bár egy füzetre valót sajtó alá rendezni *méltó emlékül*.

Györfi egyházán kívül is sok munkát végzett. Egyházkörünkben ott volt mindenütt, a hol valami üdvös dolgot kellett kezdeményezni és keresztülvinni. Indítványokban gazdag. Bizottságoknak, egyleteknek nemcsak tagja, hanem előmenő munkása. A tanügyi bizottságnak több évig jegyzője. Jelenben jegyzője a lelkészörnek is, melyért mindent tenni, létrehozni és fentartani nagy kedvvel buzgólkodott, a minthogy annak hivatalos és egyetemes szervezése előtt egyházkörünkben húzamosabb ideig üdvösön működött „Papi önképzőkör“-nek egyik főkezdeményezője s mindvégig hű támogatója volt. A Dávid F. Egylet egyik munkás tagja. A múlt évben az egyházi vizsgáló hivatalnak tagja, mint azon alkalomra helyettes közügyigazgató. A kereszturi gymnasium évváró vizsgáin rendes biztos, egy ízben helyettes elnök. Mint egyházi tanácsos, a főtanácsi gyűlésekről — különösen utóbbi időkben — el nem maradt; annak bizottságaiban többször mint jegyző is működött. Gyűléseken, nemcsak egyházi, hanem tanítói, megyei s több más

összejöveleteken gyakran jelent meg s a hol szükség volt, egyházunk érdekeit s a papságot hiven képviselte.

Hű és jó barát. Meleg kebel, a melynek heve barátaira is áthatott s ihletetlen nem hagyta. Megbízható. Épen azért sok barátja volt, más pályán és más valláson levők között is — mind jelesek. Keblének baráti melege kiterjedt a véle ugyanazon egyházban működő szolgatársaira is, a kikkel a békés jó viszonyt fentartani, érdekeiket védeni és előmozdítani, az énekvezéri és tanítói nemes pályát becsülni, lelkészt és tanítót egymáshoz közelebb hozni, az ezek közötti viszonyt bizalmasabbá és melegebbé tenni egyik nemes feladatának tartotta. Énlaki és szentkirályi szolgatársai nagy elismeréssel nyilatkoznak felőle s emlékét tisztelettel őrzik.

Mint családfőről talán még előbb kell vala megemlékez-nem. Szeretettel csüngött jó nején s jól nevelt gyermekein. Hisz érettük élt s bennük találta boldogságát. Szorgalmának, takarékoságának, megfontolt böles intézkedéseinek áldásos eredménye halála utánra is kiterjed. A ki nála megtordult, csak gyönyörködni tudott díszes házi körében s őt és övét becsülni és szeretni tudta. Házában rend, tisztaság és csü: fényűzés nélkül. Vendégszeretet, előzékenység, nyájasság és vidámság voltak házi gazdai tulajdonai. Házát díszkerttel környezte s annak falait rózsákkal övezte körül, a mi mind szép érzékének kifolyása volt.

A *gazdászatanban* okos, szorgalmas és korszerű. Magára nézve eredménydús; másokra nézve oktató és példaadó. Kertészeti szorgalmairól a szentkirályi és énlaki papi kertek szépen beszélnek.

A *szépművészetekben* is kiváló. *Énektehetsége* széles körben ismeretes. A templomi szép éneklésért különösen hevült. Azt mivelte s annak művelésére másokat is buzdított szóval, a sajtóban és jó példával. A társadalmi téren több jótékonycélu dalestélyen működött közre karban és solóban. De sőt ilyeneket maga is rendezett mint a kereszturi egyházkör húzamos ideig fennállott „Dalköre“ elnöke, karnagya s meggyerő bűvös hangjával első énekese. E dalkör nagyobb részben tanítókból volt szervezve, a kiknek a szakmájukba tartozott az ének és zene. Győrfinek ebben is nyilvánult tehetsége előtt tisztelettel hajoltak meg a tanítók s emlékét örök hálával őrzik.

Kézi dísz műveiből házában, asztalain szép művei voltak láthatók: lomfűrészelés, vessző- és szalmafonatok, kosarak, székek stb., melyekért a 1900. évi udvarhelyi megyei kiállításon kitüntetésben is részesült s cikkeiből még maga a kereskedelmi miniszterné is vásárolt.

Egyszóval Győrfeben sok szép tehetség volt öszpontosúlva, élet- és munkakedvvel. Alig tudjuk méltányolni azon munkáit, nemes igyekezetét, melyekben mint pap, egyházttag, családfő, gazda, mint ember, polgár és jó barát mindvégig fáradhatatlan volt.

És e szép és hasznos élet már nincs! Odalett hirtelen, mint a *mezei virág*.

A vesztesség nagy . . . Csak fájlalni tudjuk!

Élete nem volt hosszú, de munkálkodása elég arra, hogy nyomokat hagyjon, hogy emlékéet lássuk és örizzük.

Nem is feledjük soha. Ő tovább is közöttünk él, velünk van mindenütt, valahol nemes ügyben munkálkodunk. Látjuk őt, halljuk csengő szavait, érezzük kezének szorítását, keblének baráti melegét mind a viszontlátásig.

K.

A Kossuth-asztalnál.

— Alkalmi költemény. —

Nem is olyan régen volt a,	S öltözik tiszta ruhába . . .
Mikor egy szép eszme támadt . . .	Az erkölcsi tisztaságnak,
Megnyert elébb néhány embert,	Az önzetlen honfiségnak,
Tizenkettőt, tizenhármát	Fényes, drága ruhájába . . .
Ímé már ma e szép eszme	Mert szent a hely, hol ül vagy áll,
Száznál többet is összehoz :	Kossuth Lajos asztalánál . . .
— Lelkesedni és tanulni —	
Kossuth Lajos asztalához.	Leszünk sokan . . . de hát mikor?
	Felelet rá : nó hát akkor . . .
Lehet ábránd, képzelődés,	Ha lesz itt mindig bokréta
Avagy éppen pusztá álom,	Eleven szép virágokból :
De lelkemből nem engedem,	Leányokból, asszonyokból :
Mint szent hitet ott táplálom,	Egyik szőke, másik barna,
Hogy eljön az a szép idő,	Valamennyi magyar fajta,
— Talán nem is oly messze van —	Vidítani a társaságot,
Mikor a Kossuth asztalnál,	Szítani az alvó lángot,
Leszünk sokan, nagyon sokan . . .	Jutalmazni az érdemet,
	Mit a munkás férfi szerzett . . .
Leszünk sokan! dehát mikor?	Mit érne ez asztal itten,
Felelet rá: nó hát akkor,	Hogyha virág, asszony nincsen! . . .
Ha az, a ki eljön ide	Leszünk sokan! de hát mikor?
Megjelenik teljes díszbe . . .	Felelet rá: nó hát akkor,
Leveti a hiúságot,	A mikor az első helyet
Gyűlölséget, álnokságot	Elfoglalja a szeretet,

Melynek legfőbb apostola
Itt hazánkban Kossuth vala . . .
Mely mint a lég, mozog, terjed,
Bejár kunyhót, fényes termet,
Helyet kér a trónusnál is,
Az ítélő birónál is . . .
Ott van a hajnal pirjában,
Az édes anya csókjában,
Az elmének termékiben,
A kézműves műhelyiben,
És átölel mindent, mindent:
Hazát, embert — és az Istent.

Leszünk sokan . . . de hát mikor?
Felelet rá: nó hát akkor:
Hogyha lesz itten jó kenyér,
Mely a zsemlemnél többet ér . . .
Milyennek én hiszem, vallom
Jó kenyérnek ez asztalon:
Az örök élet beszédét,
A szabadság szent igéjét . . .
És lesz a ki előadja.
Mit tett Kossuth szóval tettel:
Lángoló honszeretettel . . .
Ez lesz a lelki kenyér itt,
A mely táplál, megerősít
Törni szépre, jóra, nagyra,
Jóllétre és szabadságra.

Leszünk sokan! de hát mikor?
Felelet rá: nó hát akkor:
Ha itt nem hiába ülünk . . .
De lesz közbe egy-egy sültünk . . .
Mely nem sovány, élvezhetlen,
Nem is hideg, vagy sületlen,
Mely nem sült szalmaláng felett,
De a tudás fája mellett,
Mit szorgalom összehordott,
Honszeretet lángra gyujtott;
Olyan felolvasás fajta,
Melynek megvan a zamatja
Erőt adó jó hatása.

Kolozsvár, március 15. 1901.

Leszünk sokan! nó hát akkor . . .
Hogyha lesz itt tiszta jó bor . . .
Nem afféle hamis löre,
De magyar bor, mely ott terem
Hazánkban a szőlőhegyen . . .
Színe, mint az arany, sárga,
S mint az arany, olyan drága,
Íze, tüze, illatárja
Egész valónkat átjárja —
És lelkesít édes dalra
— Ajándékul ez asztalra —
Dalt zengeni a hazáról,
Negyvennyolcraól, szabadságról,
Hősi harcraól, küzdelemlről,
El nem múló dicsőségről . . .

Leszünk sokan . . . akkor bizony
Ha lesz gyümölcs az asztalon;
Gyümölcse a tanulásnak,
Szorgalomnak, munkásságnak,
Tudománynak, ismeretnek,
A polgári erényeknek . . .
Mely csirát hajt szép tavaszon,
Megéri az őszi napon,
A műhelyből hazát keres,
Néha milliókat szerez . . .
Gondtalanul él a család . . .
Közbe-közbe másnak is ad,
Áldozik a közcélokra,
A haza szent oltárára.

Lehet ábránd, képzelődés
Avagy éppen pusztá álom,
De lelkemből nem engedem,
Mint a hitet ott láplálom,
Hogy eljön az a szép idő,
Talán nem is oly messze van,
Mikor a Kossut asztalnál
Leszünk, lesznek nagyon sokan.

Nagy Lajos.

Vallásos regények.*)

Régi igazság, hogy a világegyetemben nincs megállapodás. A mint a nap lefelé száll, ha délpontra jutott, úgy minden, a mi elérte a legmagasabb fokát, lejtőre kerül s a reactio akkor szokott bekövetkezni, mikor az actio legkevesebb.

Igy az irodalomban is, mikor a classicismus az ő nehézkes mesterkéeltségével élvezhetetlenné vált, megszületett a romanticismus, a mely idővel szabad szárnyakat adva a képzelődésnek, hihetetlen képtelenségekbe csapott át, a minek természetes következése: a realismus lépett életbe.

Tagadhatatlan, hogy ez az irány a legigazabb, leghelyesebb, ezt átérzi, megéri mindenki, ez közelíti meg leginkább az általánosságot felfogását.

S az életet, a valóságot festeni olyannak, a milyennek mindnyájan ösmerjük, átéljük, átérezzük nagyon szép feladat. A mindennapi élet annyi megfigyelni, megvitatni valót nyújt, szépet és rutat egyaránt, s e két ellentét szembeállítására hálás feladat az íróra nézve.

De sajnos, a realismus is kezd eljutni arra a fokra, a honnan már alig mehet tovább, mivel szinte egészen mellőzve mindazt, a mi szépet, kellemeset találhat a valóságban, csak a rutra, az undorítóra irányítja a figyelmet. Leszáll a sötétség mélységeibe s felhossa onnan a romlottság büzhödő posványát, nem gondolva meg, hogy a mérges miazmák terjesztésével megrontja a levegőt és újabbnál újabb erkölcsi betegségeket teremt. Már-már ez is eljutott a tetőpontra, vagyis jobban mondva a lejtő legmélyére. Közeledik az idő, mikor nemcsak az olvasó, de maga az író is megundorodva a romlottság szennyétől, magasabb régiókba kívánczik s megteremti, a mi itt ott már kezd szórványosan mutatkozni, a vallásos irodalmat, a vallásos regényeket.

Még most csak ritka esetekben üti fel fejét a világirodalomban ez az irány, de reméljük, hogy idővel a törekvés erősödni fog és sikerül majd háttérbe szorítani, vagy legalább mérsékelnie az ismusok tultengését. Pár ilyen regény ismertetését akarom röviden közölni tisztelt hallgatóimmal. Sajnos! egyik sem gyökeredzik hazai talajban, bár egyrésztük már megjelent nálunk is fordításban. Az oroszlan rész — mint a legtöbb ilyen mozgalomban — ebben is Angliát illeti.

*) „Ben-Hur“ írta J. Wallace.
„Quo Vadis“ írta Sienkievicz H.
„The Christian“ írta Hall Caire.

Angol munka a Ben-Hur is, szerzője Wallace, a ki még több ilyen vallásos tárgyú regényt is irt. A czimlap azt mondja a regényről: „A tale of the Christ“ (elbeszélés Krisztusról) és alább Gaballis szavait idézi mottoul: „Tanuld meg a bölcsektől, hogy minden rendkívüli eseményt természetes okokból származtass s a hol ezek hiányoznak fordulj Istenhez.“

Daczára hogy az író azt mondja: Elbeszés Krisztusról, a megváltó keveset szerepel benne, inkább mint eszme, mint irány, sem mint egyéniség és bárha a motto természetes okokhoz utasít a rendkívüli dolgok buvárlatával, az író maga is többször kénytelen a csodákhoz folyamodni azok megfejtésével. Már a kezdet is a csodák világába ragad. A három királyok utját írja le, kik a szent léleknek álomban hallott sugalatára megindultak, Boldizsár Egyiptomból, Menyhárt Hindostánból és Gáspár Görögországból hogy hódoljanak a születendő Messiásnak. Utmutatójuk, vezérük egy fényes csillag, a mely összehozza őket a pusztában, a hol egymásra ismernek, közlik egymással sejtelmeiket, reményeiket és azután együtt utaznak tovább, a csillag vezetése mellett.

A pásztorok szintén anyali kijelentésre ébrednek és sietnek, Isten oltalmában hagyva nyájaikat, a megszületett Megváltó üdvözlésére.

Ellenben nagyon realisticus módon van leírva a csödület Bethlehemben, a hova Herodes a népet számlálás végett rendelte, a József aggódása, hogy a néptől elárasztott helységben a gyöngélkedő Máriának szállást kerítsen, míg végre a gyermekasszony eszményi szépsége meghatja a tultömött szálló kapusát, a ki őket az udvar mélyében levő barlang nyílásába épült pajtába vezeti. Ott egy jászolyban születik meg az Isteni gyermek és ott találnak reá az üdvözlésére siető királyok és pásztorok.

A történet most ennek a valódi hőse Ben-Hur felé fordul. Ez az ifju, kit az író legelőbb Judah néven szerepeltet, egy gazdag zsidó kereskedő család sarja, pompás palotában lakik özvegy anyjával, szép hugával és a zsidóságnak a római uradalom alól való megszabadításáról álmadozik. Gyermekkori barátja Messala előkelő római ifju, hiába igyekszik őt Rómának megnyerni, hiába csábitja fényes ígéretekkel, az ifju állhatatos marad, a miért barátja ellenségévé válik.

Ekkor nevezték ki Judea helytartójává Valerius Gratust, a ki fényes bevonulást tart Jeruzsálem városába. A menetnek a Ben-Hur palota előtt kell elvonulnia és Judah kíváncsiságból felmegy a lapos fedélre, hogy onnan végig nézze. Mikor épen a helytartó lovagol el előtte fényes kíséretével, a melyet teljes

pompájában rajzol az író, jobban kihajlik, hogy többet láthasson, mert a vezér egyénisége, a ki csakis egy babérkoszorúval övezett hajadon fővel, büszke-daczosan halad az öt szidalmazó zsidónép között, megnyerte érdeklődését.

Ekkor véletlenül megtaszít egy meglazult téglát s ez épen a nap hősenek a fejére hull, a ki találva fordul le lováról. Az ifju ijedten kiált fel, a testőrök felnéznek, s míg a katonák egyrésze a népet szoritja hátra, a másik a házba tör, hogy a bűnöst elfogja. Hiába esküszik az ifju, hogy csak véletlen volt, egykori barátja, a római Messala, felhozva Róma ellenes érzelmeit, ellene vall. Az ifjut elhurezolják, anyját, testvérét fogságba vetik, a házat kirabolják, feldulják.

Judaht nem végzik ki, mert a kormányzó életre tért, hanem élethosszigan való gályarabságra ítélik és a teengerpartra kísérik.

Fanghné Gyujtó Izabella.

(Folyt. köv.)

A mi hitvallásunk.

Az Isten atyánk

Az ember testvérünk.

Jézus vezérünk.

A jellem üdvözik.

Hisszük, hogy az emberiség mindig halad előre és fölfelé.

Boston, 1810 -- 1888.

Clarke Freeman Jakab.

Husvétii üdvözet!

— Boros György dekán a husvétii ünnepre kiment legátusokat az itt következő ajánló-levéllel látta el. —

A hideg tél fagya megdermeszti a lényekben az életet, megakasztja a működést; a halál fehér fátyolát vonja mindenre. Mintha egy temető volna az egész természet! De csak addig, a mig a messze bujdosó nap visszatér, fölebb emelkedik a tiszta égen, sugaraival elmozdítja a halál nehéz lepiét és a halott élni kezd újból. Megkezdődik a természet kikeletje, az új élet, a virulás, a reménység és a hit. Még a kemény szikla közé hullott csira is megmozdul, előre, a föltámadást teremtő nap felé fordul és igyekezik kikelni sirjából.

Nemcsak a természet, hanem a lélek világában is szokott beállani dermedtség, élettelenség és halál, de ott nem oly bizonyos az újraébredés, a föltámadás, mert a lélekvilág napja nem jár a természet napja utjain, az más törvényeket követ, az ritkábban és akkor is nem mindenütt csinál tavaszt. A lélek világában volt egy szép, egy dicső tavasz réges-régen. Halál, szörnyű kegyetlen halál előzte meg, melyet nem a természet törvénye, nem az ég villámja, nem is a véletlen idézett elő, hanem az ember gyarlósága, kegyetlensége. Ama tavaszi világosság forrása, a nagy mester Jézus, az emberi gyűlölet sötét, rideg sirjába jutott, de lelkének világító napja a halhatatlanság fényével megjelent és a lélek világában is lett egy szép, egy dicső tavasz, a melyen bimbót fakasztott a reménység és a hit, gyümölcsöt termelt a szeretet, abban a nagy kertben, a melyet kereszténységnek nevezünk.

A lélek világa újraébredésének emlékére örömnünetet ül a kereszténység minden tavasz kezdetével. Ujból közelg e szép ünnep, a husvét nagy ünnepe, de vajjon lesz-e akkor ébredése a léleknek, lesz-e tavasz a hit világában, föl süt-e a Jézus lelkének fénysugara az emberek között? Megindul-e a szivekben a szeretet vérkeringése, föltámad-e a sirjában senyvedő jószág, szeretet, igazság, béke, megbocsátás?

Vajjon meghallják-e az emberek és megértik-e a husvétí kérdést, miért keresitek a halottak között az élőt? Vajjon hányan mennek el Galileába, hogy hallgassák a názáreti próféta tanítását a boldogságról és a megbocsátásról?

Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak, pedig ha nem lesz tavaszi ébredés a lélek világában, nem lesz gyümölcs sem és éhezni és szomjazni fognak a keblek.

Jézus ismerte az emberi gyarlóságot, s gondoskodott evangéliuma hirdetéséről. Elküldte tanítványait, hogy prédikáljanak az egész világban. A tanítványoknak adott utasítást megértette unitárius egyházunk is s gondoskodott, hogy olykor-olykor megjelenjenek a hivek között a meleg keblű, lelkesedni tudó ifju tanítványok és hirdessék az ígét alkalmas és alkalmatlan időben.

Házi estélyünk.

„Tessék végigmenni Kolozsvár utczáin egy verőfényes délelőtti napon ma és holnap, s fogadni merek, hogy 50-szer fogja hallani a Dávid Ferencz-Egylet estélyét vagy bálját.”

Ilyenszerű fogadást tett egyik bálozó márcz. 9-én.

„Én vasárnap délelőtt kiléptem az aszfaltra és az első beszéd tényleg ez volt: no az igazán pompásan sikerült!” Így szólt a másik.

Egy kisasszony jókedvében elhatározta, hogy el fog menni mindenik nagyobb bálra. Volt a tanítókéu, az EMKE-én, a jogász- és a művészbálon, de ő megvallja őszintén, egyik sem sikerült olyan nagyszerűen, mint a Dávid-estély. Mert itt már az első félórán olyan jó kedv, olyan tánczolás, olyan élénkség volt, a milyent sehol sem látott Meg aztán milyen elegáns volt mindenki, hogy gyönyörködött fiu, leány, ifju és kevésbbé ifju. Volt itt ugyanis 48-as honvéd is, de az „éjfél után óra három” úgy ott érte, mintha csak a soupé-csárdásért jött volna ide.

No de ilyent lásson az ember! Hiszen egyik sem tágit Ezt a soupét járják már másfél órája, megis van mindjárt 4 óra, s mégis minden ember itt van, úgy, hogy ez a terem nem akar tágulni. Miért is nem lehet kitolni ezt a falat bár még annyira! Egy kissé igen intim vagyunk egymással. Köszönöm szépen, hogy valaki azzal vigasztal, hogy ha ő véletlenül rálépett a lábamra, én szándékosan lépjem vissza.

— Azt már még sem hittem volna, hogy a bácsi 3 óra után is itt legyen — mondja egy kedves bakfish egy simafejű uraságuak.

— A consul szónoklatot tart a védnöki karnak egyik külön szobában, — ujságolja egy mozgékony rendező. — Hol, melyik mellékszobában? kérdi egy érdeklődő s kiderült, hogy egy egészen külön helyiségről kellett gondoskodni, mert a közönség nem tánczó része még a táncz alatt sem fért el a rendes étteremben. Különben dr. Chester felségesen viselte magát. Titkára tánczolt a derék magyar leányokkal, ő meg szép köszöntőt mondott az ámerikai magyar barátságra. Nekünk az is kedves volt, hogy e derék ámerikai ilyen télviz idején Budapestről lejött egyenesen az estélyért. Nem bánta meg, mert annyi szép magyar nőt ekkora helyen még sohasem látott. Várta a táviratot előléptetéséről, s valóban nagy kár, hogy nem érkezett meg, mert, a hogy kivettük a beszédéből, a komoly házassági lépéshez erre a körülményre szüksége van, holott fizetést egy egyetemi tanárral nem cserélne.

Rendezőség több dicséretet ne várjon, mert aligha kap annyit, a mennyi fölérjen a Dávid-estély rendezőjével. De hát hogy is történt, hogy mindenki ott volt, s hogy anyyi ember volt ott, s minden olyan jól, simán és szépen ment? Ment bizony még hajnal után is, mert az utolsó szállitmány fél hét óraker indult haza, hogy ne kelljen lámpát gyújtaniok.

Ez a rendezőség fokozódó szerencsével dicsekedik. Mindenik estélyéről azt mondják, hogy ilyen több nem volt. Az a fő a dologban, hogy a rendezés női kezekben van, meg aztán, hogy ezek az unitáriusok összetartanak és vonzanak.

Egy ur azt is megkoczkáztatta ebben a felekezetes világban: könnyű nekik, mert az unitáriusokat mindenki szereti. Hát ha még mindazok itt volnának, a kik szerettek volna eljönni!

Végül is, modern szólam szerint, „pénz beszél“ s ennél fényesebben mi sem igazolja, hogy a Dávid-estélyről nem lehet elég dicséretet mondani

Összes bevétel volt: 1206 korona. Összes kiadás: 510 kor. 38 fillér, tiszta jövedelem 686 kor. 62 fillér. Az Egylet javára sziveskedtek felülfizetni: Dr. Chester Frank Dyer 25 kor., Koronka Antalné 3 kor., Gyulay Árpád 10 kor., báró Petrichovich Horváth Kálmán 47 kor., Haller Rezsóné 20 kor., Haller Rezső 20 kor., Szigethy Miklósné 30 kor., id. Szigethy Miklós 20 kor., Ferencz Józsefné 20 kor., Ferencz József 20 kor., Zsakó Istvánné 20 kor., Székely Mózes Nagy-Szeben 10 kor., Ebergényi Gyula Kovászna 10 kor., Jancsó Sámuel Sepsiszent-György 4 kor., Hosszu László 2 kor., dr. Gál Kelemen 4 kor., Végh Gyula 2 kor., Fekete Gáborné 20 kor., Fekete Gábor 20 kor., Albert Dénes 10 kor., id. Daniel Gábor 10 kor., Fekete Gyula 10 kor., Péterfi Zsigmond 3 kor., Mózes András 2 kor., dr. Engel Gábor 6 kor., dr. Csengeri János 2 kor., dr. Tompa Kamil 3 kor., Pákey Lajos 10 kor., dr. Meltzl Hugó 12 kor., Gyulay László 10 kor., dr. Lehman Róbert 4 kor., Árkosi Lajos 2 kor., Gál Jenő 7 kor., Ulár Pál 5 kor., Benkő Mihály 10 kor., Bedő Dániel 3 kor. Fogadják a jóttevő szives adakozók az Egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1901. márczius 13.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— Lelkészeinknek egyik nagy föladatuk a hiveknek a templomba vonzása. Tudvalevő dolog, hogy egy zsinat vagy egy nagygyűlés után, midőn gondolják, hogy beszélni fog valamit a történekről, megtöltik a templomot és várva várják minden szavát. Így voltak a korintusiak, galatabeliek és többi hivek

Pállal. Az ember az élet iránt érdeklődik. Azt szereti, a mihen van mozgás, elevenség. Az emberek szeretik az embereket, az eseményeket, a jellemeket. Szeretik a hitet is, ha munkás hit s ők is fölbuzdulnak. Mindebből az következik, hogy a lelkész jól teszi, ha egy héttel előre jelzi, miről fog beszélni; ha tárgyát jól megválasztja, ha a napi fő kérdéseket a szószék méltóságának megfelelően tárgyalja.

— **Veres Györgyöt**, a brassói unitárius leányegyház érdemes gondnokát f. évi márczius 3-án szép kitüntetés érte. A brassói iparoségylet, melynek 10 év óta elnöke, arczképét az egylet helyisége számára megfestette s azt nagy ünnepélyességgel leleplezte. A diszközgyűlésen, melyen a tagokon kívül mintegy 500 ember vett részt, Farkas Gerő egyleti jegyző olvasta fel a derék elnök érdemei méltatását, majd Siklódi István ipariskolai szaktanár Veres György életrajzát adta elő. Szócs Irma k. a kedves népdalai, Nagy Ferencz ur szavalata és Gál Pál tanár művészi zongorajátéka emlékezetessé tették a diszközgyűlést. Veres nemcsak az iparoségyletben fejt ki nagy tevékenységet, hanem társadalmi, nemzetiségi s főképp unitárius egyházi mozgalmakban is lelkes szerepvivő. Isten éltesse!

— **Nagy Lajos tanár és tanítványai.** Nyugalomba vonult ősz tanárunkat, Nagy Lajost, volt tanítványai nem bocsátották el szó nélkül. Márczius 23-án a főiskola dísztermében szép közönség előtt búcsút vettek tőle. Szép kardalokat énekeltek Májai Dezső VIII. oszt. tanuló igen szép és meleg beszédben üdvözölte (a gyöngélkedő Kovács Kálmán helyett) és méltatta tanárunk tanítói és hazafias érdemeit; Kozma Béla szavalta Nagy Lajos tanárnak egy szép költeményét Az Apolló-kör több darabot játszott. Nagy Lajos tanár meghatottan mondott köszönetet az ifjuságnak ragaszkodó szeretetétért,

— **Máthé Pál** iszlói kántor-tanítónkat a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr kinevezte a komáromi gazdasági ismétlőiskola két éves tanfolyamára évi 800 korona ösztöndíjjal s ezért január 3-án megvált állásától. Helyébe a főtisztelendő püspök úr Lőrinczi György szent-ábrahámi okleveles ifjut nevezte ki Iszlóba, ki ez állást február 18-án el is foglalta.

— **A halhatatlanság helye hitelveink között.** Carpenter oxfordi tanárunk nagybecsű értekezését jó magyarsággal, gondos fordításban kiadta Józán Miklós budapesti lelkészünk az Unitárius Kis Könyvtár 70—72. füzeté gyanánt. Ára 30 fillér. Ajánljuk olvasóinknak.

— **Tóth Ernő** tanárjelölt, jelenben főiskolánk főnöke, két becses történelmi füzetet tett közzé. Egyik I. és II. Apaú Mihály erdélyi fejedelmek Naplója 1634—1694-ből, másik Kemény János és Lónyay Anna levelezése 1656—1662-ből. A szorgalmas ifju nemes törekvését tanusítja e két füzet, melyekben sok becses történelmi adat található. Kívánjuk, hogy ezen a téren még sokszor találkozzunk a Tóth Ernő nevével.

— **Unitárius templom Budán.** 1858. óta rendszeres szervezett unitárius gyülekezet van Budán rendes lelkésszel. A gyülekezet vagyona 8000 korona, a hívek száma mintegy 250 lélek. A lelkész Covell Chester, mert hát ez a Buda Éjszak-Amerikában Illinois államban van.

— **Pártoljuk a houi ipart!** Magyarország legnagyobb rózsa és kertészeti telep kezelésége most bocsájtotta ki ez idei feltünést keltő bő tartalommal és magyarázatokkal ellátott nagy képes árjegyzékét. E roppant nagy kiterjedésű kertészeti telep a legkényesebb igényeket is kielégíti s kapható százezerrel is a folyton virító remontant szegfű, klattauis óriás szegfű, fehér tollas szegfű, óriási japáni Chrvsantheumok, pálmák, egyéb szoba- és levélnövények, szönyeg és mindenfajú dísznövények, továbbá nemesített óriás nagy gyümölcsű kőszméte és ribizli-fák, a legkiválóbb fajú gyümölcsfák, diszfák, diszcserjék, fenyők, saját termésű vetemény és virágmagvak stb. felelősség mellett. Különösen a telep rózsái érdemlik meg, hogy róluk külön is megemlékezzünk, mert

előnyük az, hogy magról nevelt alanyokban vannak nemesítve és szabad földben telelték, tehát azonnal kiültethetők s fogamzása minden kétséget kizárólag biztos. Több, mint 100,000 drb. különféle legszebb faju rózsza van szállításra készen a következő árban: alacsony törzsű gyöknemes (wurzelecht) drbja 20 kr., — magas törzsű 3-tól 6 láb magasságban drb.-ja 35 kr. Részletes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve azonnal megküldi a „Várad-velencei műkertészeti és rózsatelep, Nagyváradon“

— **„Népmissio“** Épen lapunk zártakor olvassuk a „Közművelődés“ r. kath. lapból, hogy Nagy-Ernyében és Kaálban „két lelkes plebánosnak buzgólkodása meghozta a kívánt sikert“. Missiot tartottak N.-Ernyében négy napon keresztül délelőtt és délután; Kaálban 5 napon. Miről volt beszéd? „A bűn következményeiről“, „a gyónás isteni eredetéről“, „az oltári szentség fontos hasznairól“, „a hitbéli közömbösség átkos voltáról“, „a poenitentia-tartás szükséges voltáról“, „a Mária tisztelet hasznáról“. A hívők előre voltak a szent missióra készítve és várva-várták a napot. „Hogy Kaálban a szép nagy templom mindig telve legyen, ehhez a lelkésznek okosságra volt szüksége, mely abban nyilvánult, hogy hiveit quasi erkölcsileg kötelezte 24 órai részvételre“ „Egyébiránt már a missio alatt jelentkezett egy pár unitárius a kath. egyházban való felvételre.“ Ezt csinálják a szomszédok. Mit csináljunk mi? Vagy összedugjuk a kezünket és beállunk bámulóknak, vagy mi is utáuk csináljuk. Könnyű választani. A husvétii ünnepeken föltámad a lélek és kezdődik új élet nálunk is.

— **Tüzzész által sujtott nyárádszentmártoni egyházközség** és lelkésze számára befolyt adományok (II. közlemény): 8. Iklandról: Egy székely 5 kor. — 9. Vajda Szentiványról: Özv. Nagy Tamásné 2 hl. búza, értéke 17 kor 22 fill. — 10. Ujszékelyről: Raffaj Domokos 6 kor. — 11. Tordáról: Adorján Domokos 5 kor. — 12. Csókfalváról: Sárosi József 2 k., Hadnagy Dénes, Márk Adolf és Rafaj A Dániel 60 -- 60 fillért, Barátosi Sz. Antal, Benedek János és egyházközség pénztára 50 -- 50 fill., Hadnagy Józsefné és Szoboszlai György 40 -- 40 fill., Faluvégi Mózes, Gál Imre, Lőrinczi Dénes és Kovács András 20 -- 20 fill., Szoboszlai László 12 fill., Reis Ignác, Faluvégi József, Faluvégi Mihály, Nagy András, Rafaj György, Hadnagy János, Hadnagy Károly és Rafaj G. Dániel 10 -- 10 fill., Balázs József 8 fillért. Többen gabonát, értéke 2 kor. 60 fill. Együtt 11 kor. 50 fill. — 13. Szentgericzéről: Egyházközség 20 kor. Egyesektől (név nélkül) gyűlt 15 kor. 34 fillér. -- 14. Maros-Vásárhelyről: Egyházközség pénztára, Csongvay Lajos és Márkos Ferencz 10 -- 10 kor., Grúz István 8 kor., Kelemen Albert 6 kor., Horváth Miklósné 3 kor., dr. Sárkány Miklósné, dr. Engel Imréné, Hajdu Elek és Kis József kőfaragó 2 -- 2 kor., özv. Kozma Endréné, dr. Kozma Jenőné, Barabási Ferencz, Varga Venczel, Nagy Géza, Mikó Árpádné, dr. Szilágyi N. Sándorné, dr. Láni Oszkárné, Biás István, Csép Jánosné és Pálffy Gyula 1 -- 1 kor. Együtt 66 kor. — 15. Maros-Vécseről: Tályai György 1 kor. — 16. Czelnárol: Gál Lajos 5 kor. — 17. Gyepesről: Kádár Lajos 5 kor. — 18. Szabédrol: Egyházközség pénztára 12 kor. — 19. Kolozsvárról: Boros György 10 kor. — 20. Homoród-Városfalváról: Péter Sándor 2 kor., egyesektől gyűlt gabona értéke 14 kor. 23 fill. Együtt 16 kor. 23 fillér. -- 21. Homoród-Kóhalomról: László Gyula állami tanító gyűjtése, a ki adott 2 kor. 18 fill., Szon-

gott Vilmos r. kath. 2 kor, Józsa Sándor r. k., Boér Mihály ev. ref., Hirschhorn Frigyes izr. Véber Miczi r. k., Timár Mihály ev. ref., N. N. ev ref., Zahumenszky István r. k., Márk Gizella r. k., ifj. Mózes Jakab izr., Maksai Albert, Spornik György g. kath. lelkész, Bibó Samn e. r. és Andron György g. kel. tanító 1—1 kor., Bokor András e. r., Kerekes Erzsí r. k. és Pap Károly 60 60 fill., Gálfalvi Zoltán r. k. 50 fill., László Dénes, Salamon Sándor e. r., X. X. ágost., Stettner Erzsí r. k, özv. Szabóné r. k, Bús postás e r., Postás Muczika r. k., Draaser Frigyes ágost., Barbu Luczián g. kath, Ziegler Károly r. k., Bogdán Antoniette r. k, Jonescu Mózes g. kath tanító és Márton Antal e. r 40—40 fill, dr. Vadasdi Lajos e. r., Barabás János e. r., Izsák Sándor izr., Kopeczky Vilmos r. k., Jovián István r. k. és X. T. g. kel 30—30 fill., Moldován Károly g. kel., Silbernagel József ágost., özv. Falkné ágost, Abrugyán Károly g. k, özv. Lukácsfi Kristófné r. k., Mánán Vál. g. k., Helmu Mária g. k., Kerekes Kálm r. k., N. N. r k., Zsigmond Gyula ev., Silbernagel Emil ág., Lurcz György ág., Nemo g. kel, Brotea g kel. lelk., Báthy Gyula r. k. és Borkvman Zakariás g kel. tanító 20—20 fill. Pisztiriczne r. k. 12 fill, Falk M. ágost. és Ismeretlen 10 - 10 fill. Együtt 30 kor. 22. Magyar-Zsákodról: Egyesektől gyült gabona, értéke 2 kor 60 fill. E II. közlemény összege 227 kor. 89 fillér I-ső közlemény összege volt 79 kor 18 fillér. Tehát begyült eddig 307 kor. 07 fillér. Midőn alólrít, mint a begyülő összegek kezelésével megbizott esperes, a fennebbi adományokat a károsultak nevében is hálás köszönettel nyugtázom, nem tehetem, hogy ki ne emeljem a homoród-kőhalmi gyűjtésben megnyilatkozó keresztényi szeretetet s hogy az Idvezítővel így ne szóljak: Még Izraelben sem találtam ilyen nagy hitet. Egyben fölkérem a még adakozni szándékozókat, hogy adományaikat f. évi ápril hó folyamán hozzám küldjék be, hogy a károsultakon minél gyorsabban segítve legyen s ez adományokról véglegesen elszámolhassak. Kérem, sziveskedjenek eleget tenni az esperesi hivatalok útján minden lelkész afiához s egyházközséghez eljutott püspök urunk öméltósága felhívó szózatának: Segítsünk egymáson s mutassuk ki ezzel is, hogy mi egy test vagyunk Maros-Vásárhely, 1901. márcz. 17.

Kelemen Albert s. k., esperes.

EGYELETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A budapesti Dávid Ferencz-fiókegylet e hó 8-án este 8 órakor az Andrásy-úti Drechsler-féle vendéglő emeleti külön termében tartotta alakuló közgyűlését, melyen nők és férfiak szép számmal vettek részt. Az alapszabályokat, némi módosítással, a központi egylet alapszabályaira támaszkodva, elfogadta a fiókegylet. Megalakult a tisztikar a következő tagokból: Tiszteletbeli elnökök: id. Daniel Gábor, dr. Bedő Albert, Odescalchi Arthur hg., Sebess Pál és dr. Székely Ferencz; elnök: Ürmössy Miklós, alelnökök: Perczel Ferenczné és Kozma Gyula; titkárok: Buzogány Ágnes és Józán Miklós, pénztárnok: dr.

Máté Sándor. Választmányi tagok (12 nő és 12 férfi): Özv. Beniczky Gáborné, Buzogány Anna, Faltvégi Áronné, Gömörly Károlyné, Józán Miklósné, dr. Korchmáros Kálmánné, Márai Lajosné, Pessi Jánosné, Polgár Ljipótné, dr. Székely Ferenczné, Török Kálmánné, Wendler Irma; Bellóviés Imre, Borbély Sándor, Botár János, dr. Chester Dyer Ferencz, Dimény Mózes, Murányi Farkas Sándor, dr. Hatala Péter, dr. Hajós Béta, Márai Lajos, Perczel Ferencz, Somlyay Gyula és dr. Ürmössy Gyula. Ez alkalomra egy felolvasást ígért dr. Hatala Péter egyetemi tanár, de betegsége miatt kénytelen volt jövőre halasztani. Mintegy kárpótlásul Józán Miklós elszavalta Kriza „*Székely kő alatt*“ cz. remek versét. Az egyleti mozgalommal kapcsolatban kedélyes társasvacsora is volt. Az alakuló gyűlés kedvesen fogadta és felolvasta a központi választmánynak a megalakulás alkalmából küldött üdvözlő és buzdító levelet. Az új főkegyelet a legszebb reményekre jogosít. Minden oldalról kiváló lelkesedés és buzgóság mutatkozik. Alelnök Perczel Ferenczné Kozma Flóra önagsága a mellett, hogy egyszerre 15 új tagot jelentett be, 130 koronát, férje Perczel Ferencz 30 kor., leánya Perczel Flóra 10 kor., özv. Kozma Ferenczné 8 kor., Kisfaludy Zsigmond 2 kor., Nagy Mózes 2 kor. összeget adományoztak a főkegyelet pénztárába. A taggyűjtés nagy buzgalommal foly. A tagok száma rövid idő alatt el fogja érni a 100-at.

A főkegyelet nagypénteken az unitárius templomban fogja tartani első rendes közgyűlését, melyre az előkészületek buzgalommal folynak.

Egyleti tagjaink sziveskedjenek tagdíjajukat befizetni. A főkegyeleti tagok az illető főkegyeleti pénztárba fizetnek, honnan 60% a központi pénztárba küldetik.

A kolosvári tagokat léri a pénztárnok, hogy tagdíjajukat *postautalványon* küldjék be Kornis-utca 5. sz. alá.

A fiu apjáért. Egyleti életünkben már esztendők óta tapasztaljuk, hogy a végzett ifjak mihelyt állást kapnak, gondoskodni kívánnak szülőiknek egy kevés lelki táplálékról. S miből áll. ez? Abból, hogy megrendelik számokra az Unitárius Közlönyt. Ezen az uton is sok székely házhoz eljut az Unitárius Közlöny.

Márczius 15-én az unitárius főiskola ifjusága szép hazafias ünnepélyt tartott nagyközönség jelenlétében. Márczius 16-án torna-versenyt rendezett Lassel Gyula tanár ur a tornavivodában. A tanulók meglepték az érdeklődő közönséget derék mutatványaikkal. A főt. püspök ur és Dr. Gál Kelemen igazgató mondtak buzdító beszédeket és osztottak ki jutalmakat. Tánccmulatság is volt bezárásul.

A kereszturi fiók egyletben ápril 12-én közgyűlés lesz Uj-Székelyen Sándor János igazgató elnöklété alatt. A gyűlésen jelen lesz a központi titkár lapunk szerkesztője is.

Szerkesztői üzenetek. A nagyajtai, laborfalvi, karácsonfalvi, tordai köszönet nyilváníásokat, az egyleti nyugtázást lapunk jövő számában fogjuk adni lehetőleg egész terjedelemben. Az alkalmi cikkek miatt kénytelenek voltunk ezeket is, az alapszabályt is a jövő számra hagyni.

Siménfalvi György t.-sz-t-györgyi lelkész márcz. 30-án meghalt.

TARTALOM: A halhatatlanság. Channing Elery Vilmos 97. l. — A nemzeti eszmény. Boros György. 97. l. — „Dávid Ferencz Egylet“. Perczelné Kozma Flóra. 103. l. — Győrfi Ferencz (Arczképpel.) K. 105. l. — A Kossuth-asztalnál. (Költemény.) Nagy Lajos. 109. l. — Vallásos regények. Fanghné Gyujtó Izabella. 111. l. — A mi hitvallásunk. Clarke Freeman Jakab. 113. l. — Husvétüi üdvözlét. 113. l. — Házi estélyünk. 115. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak 116. l. — Egyleti élet és munkásság 119. l. —
